

RAPORT

z konsultacji projektu *Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024*

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego skierował projekt *Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024* do konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w celu zebrania uwag i opinii nt. zapisów projektu programu. Konsultacje były prowadzone w następujących formach:

1. Opublikowano dokument w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego w zakładce: „konsultacje społeczne” wraz z zaproszeniem do konsultacji i formularzem zgłaszania uwag i opinii w terminie **27 lipca – 25 sierpnia 2023 r.**
2. Zaproszenie do konsultacji wraz z przekierowaniem do projektu dokumentu, zamieszczone zostało na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
3. Zaproszenie do konsultacji zostało zamieszczone na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz przesłane do biur regionalnych Urzędu Marszałkowskiego WWM w Elblągu i Ełku.
4. Zaproszenie do konsultacji zostało wysłane za pomocą poczty elektronicznej do organizacji pozarządowych, wg. bazy Biura Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego oraz poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu.
5. Projekt programu współpracy został przesłany grupom roboczym powołanym Uchwałą Nr 25/352/23/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 maja 2023 r. i Rady Sportu, Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
6. Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na posiedzeniu w dniu 22 sierpnia 2022 r. odbyła dyskusję na temat zapisów programu, w szczególności dot. środków finansowych przeznaczonych na jego realizację, a także uwag zgłoszonych do programu przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
7. W konsultacjach uwagi zgłosiło 5 organizacji pozarządowych oraz 1 grupa robocza. Przed ogłoszeniem konsultacji swoją opinię wyraziła Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Poniżej zamieszczono zgłoszone uwagi wraz z odniesieniem się do nich właściwych komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

ZGŁOSZONE UWAGI I OPINIE:

Nazwa organizacji/ Treść uwagi/opinii (lub jej skrót)	Odniesienie się do wniesionych uwag/opinii
Fundacja Nexus Olsztyn	
<p>Cel : poprawa ochrony przyrody i środowiska w województwie warmińsko-mazurskim.</p> <p>Naszym zdaniem brakuje odniesienia do problemu szerokiego rozpowszechnienia roślin inwazyjnych obcego pochodzenia (Inwazyjne Gatunki Obce – IGO)</p> <p>Problem inwazyjnych gatunków obcych w Polsce wciąż czeka na zajęcie należytego miejsca w hierarchii ważności tematów, którymi społeczeństwo powinno zająć się jak najpilniej. Szczególnie takie gatunki, jak nawłóć kanadyjska i nawłóć późna są szeroko rozpowszechnione, a do tego dystrybuowane legalnie w postaci nasion pomimo oczywistego, negatywnego wpływu na bioróżnorodność. Rośliny inwazyjne obcego pochodzenia (IGO), niestety nadal faworyzowane wśród części pszczelarzy. Panuje stan swego rodzaju dwoistości w podejściu do zjawiska inwazyjności tych gatunków. Ww gatunki, to tylko przykłady. Chcemy zwrócić uwagę na brak ujęcia tego konkretnego problemu w naszym lokalnym ujęciu oraz zagrożenia dla bioróżnorodności jakie stanowią IGO. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia (Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 czerwca 2021 r. w sprawie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030) pośród pięciu głównych przyczyn utraty bioróżnorodności wymienia inwazję gatunków obcych.</p> <p>Zjawisko IGO mamy w zasięgu ręki. Można niemal tu i teraz podjąć działania zaradcze. Uwzględnienie działań dotyczących inwazyjnych gatunków obcych przyniosłoby pożytek rodzimej przyrodzie i spełniłoby znakomicie rolę edukacyjną.</p>	<p>Uwago nie uwzględniono, ponieważ problem dotyczący szerokiego rozpowszechnienia roślin inwazyjnych wpisuje się w pkt 2) Działania interwencyjne w celu wyeliminowania zagrożeń związanych ze środowiskiem przyrodniczym PRIORYTETU VII. W związku z powyższym nie ma konieczności wpisywania tego zagadnienia jako oddzielnego punktu.</p>

Grupa robocza do opracowania, monitoringu i ewaluacji zadań priorytetowych programów współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz innych działań w zakresie pożytku publicznego wskazanych w uchwale – w zakresie priorytetu „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego”

<p>Str. 7: „Zadania wynikają z Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030.” - Treść należy uzupełnić i nadać ostateczne brzmienie: „Zadania wynikają z Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 oraz Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028.”</p> <p>Część zadań zaplanowanych do realizacji w 2024 r. wynika z Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Str. 16: „5) Wdrażanie i promowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym działania na rzecz niemarnowania żywności, tworzenie centrów ponownego użytkowania przedmiotów, giełd i platform internetowych wymiany rzeczy używanych, selektywne zbieranie odpadów, recykling odpadów, a także akcje sprzątania świata.”</p> <p>Treść należy przywrócić do proponowanego wcześniej przez grupę roboczą zapisu: „5) Wdrażanie i promowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym działania na rzecz niemarnowania żywności, tworzenie centrów ponownego użytkowania przedmiotów, giełd i platform internetowych wymiany rzeczy używanych, selektywne zbieranie odpadów, recykling odpadów, a także akcje sprzątania.”.</p> <p>Realizacja zadania polegającego na zbieraniu i właściwym zagospodarowywaniu odpadów nie musi nosić nazwy akcji „sprzątania świata”, dlatego też wnioskujemy o pozostawienie w treści dokumentu samego zapisu „akcje sprzątania”.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>

Str. 7 i 16: „Działania wynikają również z zapisów ustawy z dnia z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, a głównym celem ich realizacji jest tworzenie i wzmocnienie warunków do rozwoju pszczelarstwa i dostępności produktów pszczelich w województwie warmińsko-mazurskim, przy uwzględnieniu dostępności pożytków i ochrony środowiska naturalnego.” (Str. 7)

„Cel : ochrona bioróżnorodności i poprawa dobrostanu owadów zapylających w województwie warmińsko-mazurskim; Działania: 1) Poprawa warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie zakupu pokarmów do pobudzenia wczesnowiosennego oraz zimowli 2) Działania edukacyjne w zakresie ochrony bioróżnorodności, ekologii i znaczenia owadów zapylających”.

- Błędna podstawa prawna: zapisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt nie wskazują na cel wskazany w analizowanym dokumencie, tj. m.in. na dobrostan owadów zapylających, rozwój pszczelarstwa itp.
- Powtarzające się słowa „z dnia z dnia” (dot. ustawy o ochronie zwierząt).
- Pojęcie „bioróżnorodność” należy zastąpić oficjalnie stosowanym „różnorodność biologiczna”.
- Niezgodność celu „ochrona bioróżnorodności i poprawa dobrostanu owadów zapylających w województwie warmińsko-mazurskim” z treścią działania nr 1 „Poprawa warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie zakupu pokarmów do pobudzenia wczesnowiosennego oraz zimowli”.

Cel nie przyczynia się do realizacji priorytetu „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego”, a zdecydowanie bardziej wpisuje się, po usunięciu z treści celu hasła „ochrona bioróżnorodności”

Pozostawiono zapisy programu w Priorytecie VII w pierwotnym brzmieniu.

Dotyczy stron: 7, 16

Błędna podstawa prawna: (...).

W przywołaniu podstawy prawnej wskazano na ustawę o ochronie zwierząt stosując formę zapisu – cytuję literalne brzmienie „Działania wynikają również z zapisów ustawy [...]” - należy zwrócić uwagę na zastosowanie w treści wyrazu „również”.

Treść art. 1 ust. 1 przywołanej ustawy brzmi: „Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę”. Zacząć należy od tego, że ustawa o ochronie zwierząt nie zawiera legalnej definicji zwierzęcia jako podstawowej „jednostki” wyznaczającej dobro chronione prawem. W takiej sytuacji należy posłużyć się definicją encyklopedyczną - biologiczną, z której wynika, że - zwierzęciem jest każdy organizm jedno - lub wielokomórkowy,[...] co w przedmiocie naszych rozważań pszczoły włącza w zakres treści art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt. Z art. 2. ust. 1 wynika, że „ustawa reguluje postępowanie ze zwierzętami kręgowymi,[...]”, co wskazuje tylko na pewien fragment materii poddanej regulacji. Jednocześnie należy zauważyć, że ustawodawca nie posłużył się zapisem w art. 2 ust. 1 brzmiącym „ustawa ma zastosowanie do [...]” wykluczałaby to zakres jej stosowania do grup zwierząt nie będących zwierzętami kręgowymi (np.: pszczoły). Ponadto, zapis art. 5 u.o.z. mówi, że „każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania”, co zgodnie z przywołaną definicją słowa „zwierzę” dotyczy również pszczół. Analizując zapisy ustawy o ochronie zwierząt w świetle zapisu art. 2 ust. 1 u.o.z. należy jednoznacznie stwierdzić, że dotyczy on tej części ustawy, w jakiej reguluje ona postępowanie z konkretnymi kategoriami zwierząt (kręgowcami), co nie oznacza, że zwierzęta bezkręgowce w tym pszczoły są bezwzględnie

w założenia priorytetu X „Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich” lub priorytetu XV „Żywność i ochrona dziedzictwa kulinarnego”.

Cel ukierunkowany na wzmacnianie warunków do rozwoju pszczelarstwa i dostępności produktów pszczelich, a także działalnie dotyczące poprawy warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie zakupu pokarmów do pobudzenia wczesnowiosennego oraz zimowli jest w sprzeczności z celem „ochrona bioróżnorodności”. Ochrona różnorodności biologicznej (to pojęcie jest oficjalnym sformułowaniem, którego należy używać zamiast potocznie używanego zwrotu „bioróżnorodność”) powinna polegać na stwarzaniu dobrych warunków do życia dla wszystkich gatunków, w tym przypadku gatunków owadów zapylających, których, jak się przyjmuje, jest w Polsce 450. Tymczasem ukierunkowanie na poprawę warunków do życia tylko dla jednego gatunku – pszczoły miodnej, która na tle innych gatunków jest stosunkowo mało zagrożona – może stanowić zagrożenie dla innych rodzimych gatunków dzikich pszczół. Dzikie pszczoły, z których większość to gatunki samotne, przegrywają w konkurencji o pokarm z wielotysięcznymi rodzinami pszczoły miodnej i mogą ustępować z miejsc, gdzie jest ona hodowana w dużych zagęszczeniach. Zagrożeniem może być również transmisja chorób od pszczoły miodnej do innych gatunków. Promowanie pszczelarstwa i zakładania nowych pasiek, jako rzekomej formy ochrony pszczół, może zatem wywierać efekt odwrotny od zamierzonego i pogłębiać problem wymierania dzikich gatunków pszczół. Tym samym cel należy uznać za błędnie sformułowany, a jego realizacja nie przyczynia się do realizacji priorytetu „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego”. Cel ten zdecydowanie bardziej wpisuje się, , po usunięciu z treści celu hasła „ochrona bioróżnorodności”,

pozbawione ochrony z mocy ustawy o ochronie zwierząt, a w szczególności, że w pewnych przypadkach nie znajdują do nich zastosowanie przepisy ogólne i karne ustawy o ochronie zwierząt, **zatem zapis, że „Działania wynikają również z zapisów ustawy z dnia z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt,[...], można uznać za prawidłowy.** W przedmiotowej sprawie „poszanowanie, ochrona i opieka [....]” - (art. 1 ust. 1 ustawy) polega na poprawie dobrostanu pszczół na co wskazano w celu tj:poprawa dobrostanu owadów zapylających..[...]

Jeżeli jednak, powyższe niewystarczająco dowodzi słuszności zastosowania w podstawie prawnej ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt istnieje możliwość powołania się na ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Pojęcie „bioróżnorodność” należy zastąpić oficjalnie stosowanym „różnorodność biologiczna”.

STANISŁAW KNUTELSKI (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Zoologii i Badań Biomedycznych, Zakład Entomologii) w artykule naukowym pt. „RÓŻNORODNOŚĆ BIOTYCZNA DOBROSTANEM LUDZKOŚCI” opublikowanym w ; Polish Journal for Sustainable Development Tom 22 (1); 2018, wyjaśnia etymologię słowotwórczą słów: „bioróżnorodność” oraz „różnorodność biologiczna”. Celem przywołanego opracowania jest przedstawienie ewolucji pojęcia „biodiversity” i wyjaśnienie jego rozumienia w języku polskim. Nie sposób przywołać treści całego artykułu ustosunkowując się do zawartej w uwagach tezy, że „Pojęcie „bioróżnorodność” należy zastąpić oficjalnie stosowanym różnorodność biologiczna” jednak, powołując się na treść tego opracowania naukowego należy stwierdzić, że „bioróżnorodność” lub „różnorodność biologiczna”, może być traktowana jako synonimy, zatem uznać można, że stosowanie

w założenia priorytetu X „Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich” lub priorytetu XV „Żywność i ochrona dziedzictwa kulinarnego”.

wyrazu „bioróżnorodność” jest prawidłowe. Terminy „bioróżnorodność” i „różnorodność biologiczna” utrwaliły się, zarówno w wielu opracowaniach naukowych, popularnonaukowych, jak też innych dokumentach i są powszechnie stosowane. Obecnie powszechnie wyraz „bioróżnorodność” stosowany jest w publikacjach naukowych np.: Pana prof. Zbigniewa Kołtowskiego (INHORT Puławy), autorytetu naukowego w świecie pszczelarskim oraz w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027).

Niezgodność celu „ochrona bioróżnorodności i poprawa dobrostanu owadów zapylających w województwie warmińsko-mazurskim” z treścią działania nr 1 „Poprawa warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich poprzez wsparcie zakupu pokarmów do pobudzenia wczesnowiosennego oraz zimowli”

W Celu: „ochrona bioróżnorodności i poprawa dobrostanu owadów zapylających [...]” należy zwrócić uwagę na szeroko pojętą ochronę różnorodności biologicznej jako systemowego działania podejmowanego na rzecz zachowania wszystkich elementów różnorodności biologicznej środowiska naturalnego w tym obszarów wykorzystywanych rolniczo. To dokarmianie pszczół jest działaniem systemowym, które przeprowadza się w celu wzmocnienia populacji pszczół zapylających, które same nie są w stanie zadbać o siebie. Ustosunkowując się do wniesionej uwagi nie sposób opisać w kilku zdaniach znaczenia dla środowiska naturalnego pożytecznego wpływu pszczół jako owadów zapylających. Szczególnie w okresie wiosennym kiedy to nie tylko pszczoły budzą się do życia, ważne jest ich dokarmianie, od którego zależy ogólna kondycja i zdrowotność tych owadów co w późniejszym okresie wegetacji przekłada się ich populację. W ostatnim czasie obserwuje się spadek populacji pszczoły miodnej spowodowany m.in. przez intensyfikację produkcji rolniczej (chemia rolna,

likwidacja zadrzewień śródpolnych i in.) oraz zmiany struktury zasiewów, w której odeszło się od przyrodniczo poprawnego płodozmianu stanowiącego bogatą „bioróżnorodność”, na rzecz upraw monokulturowych. Nie sposób wymienić wszystkie czynniki wpływające na spadek populacji pszczoły miodnej. Z tych względów, również dziko żyjące gatunki owadów zapylających nie znajdują się w korzystnej sytuacji, jednak zwrócić uwagę należy, że jako zapylacze często pracę swoją wykonują na innych pożytkach niż pszczoły miodne oraz w innym rytmie. W związku z tym, te dwie grupy owadów nie wykluczają się na zasadach konkurencji a uzupełniają się zgodnie z prawidłami przyrody. Udział w zapylaniu drzew i krzewów przez owady zapylające wynosi ponad 90% w tym pszczoły miodnej około 70%. Znaczenie pszczół nie ogranicza się wyłącznie do zwiększenia zbiorów, ale również do ich lepszej jakości. Dzięki zapyleniu krzyżowemu roślin uzyskuje się ładniejsze, smaczniejsze i bardziej aromatyczne owoce. Te same reguły obowiązują w przypadku roślin dzikorosnących wymagających zapylaczy w celu przetrwania i zachowania swojego gatunku. Należy dodać, że dokarmiane pszczoły miodne są zdrowsze, mniej podatne na choroby a co za tym idzie nie są przyczyną transmisji patogenów do innych populacji owadów dziko żyjących w środowisku. Zatem, dbając o pszczoły miodne przyczyniamy się do poprawy bioróżnorodności na co wskazano w celu : „ochrona bioróżnorodności i poprawa dobrostanu owadów zapylających [...]”

Cel nie przyczynia się do realizacji priorytetu „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego”, a zdecydowanie bardziej wpisuje się, po usunięciu z treści celu hasła „ochrona bioróżnorodności” w założenia priorytetu X „Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich” lub priorytetu XV „Żywność i ochrona dziedzictwa kulinarnego”.

	<p>Odpowiedź jak wyżej</p> <p>Ponadto, po usunięciu części celu „ochrona bioróżnorodności” uzyskalibyśmy cel w brzmieniu: „poprawa dobrostanu owadów zapylających w województwie warmińsko-mazurskim”, który pomija i pozbawia nieocenione znaczenie pszczół dla środowiska naturalnego.</p>
<p>Str. 27: „Priorytet XII: Wzmacnianie potencjału twórczego, aktywności obywatelskiej i kompetencji społecznych młodzieży”; „Priorytet XII: Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym”</p> <p>Błędnie wskazany numer priorytetu. Na stronie 8 priorytet „Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym” ma numer XIV.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Warmińsko-Mazurski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynie</p>	
<p>Str. 8: „W roku 2024 organizacje pozarządowe będą włączane w tworzenie polityk publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w szczególności następującym zakresie:”</p> <p>Wnosimy o dodanie punktu 7 w brzmieniu:</p> <p>„Opracowanie sprawozdania z realizacji w 2023 roku Programu polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027”</p> <p>W ramach priorytetowego działania publicznego w Obszarze I, m.in. z uwagi na zwiększanie się populacji osób starszych, celowym jest dodanie punktu-zapisu o włączeniu w 2024 r. organizacji pozarządowych (w tym senioralnych) w uchwalony przez Zarząd Województwa program polityki senioralnej do 2027r. Praktyka taka miała miejsce w roku bieżącym i należy ją podtrzymać. Istotność programu na rzecz seniorów nie jest mniejsza niż programów opisanych w punktach 4, 5, 6.</p>	<p>W odpowiedzi na zgłoszoną uwagę uprzejmie informuję, że nie możemy jej uwzględnić, gdyż w 2024 roku nie będziemy sporządzać raportu z wdrażania programu „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027”. Najbliższy raport zostanie opracowany w 2025 roku i będzie obejmował lata 2023-2024.</p>
<p>PODWODNIK Szkoła Ratownictwa, Sportów Wodnych i Obronnych</p>	
<p>Str. 15: PRIORYTET VII: Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono w proponowanym brzmieniu. Zmiana zapisu wskazana jest powyżej.</p>

<p>5) Wdrażanie i promowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym działania na rzecz niemarnowania żywności, tworzenie centrów ponownego użytkowania przedmiotów, giełd i platform internetowych wymiany rzeczy używanych, selektywne zbieranie odpadów, recykling odpadów, a także akcje sprzątania świata „Akcje sprzątania świata” dołączyć do:</p> <p>2) Działania interwencyjne w celu wyeliminowania zagrożeń związanych ze środowiskiem przyrodniczym.</p> <p>Naszym zdaniem bardziej logiczne przyporządkowanie, zwłaszcza akcji oczyszczania podwodnego, gdzie próby segregacji są nieefektywne (prawdopodobnie autorowi chodziło bardziej o segregację niż o samo sprzątanie).</p>	
<p>Str. 15 PRIORYTET VII: Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego</p> <p>Dokument tego nie zawiera, ale w związku z dodaniem istotnych nowych działań – rozwój pszczelarstwa i bioróżnorodności, wnioskujemy o wzrost kwoty na Priorytet VII oraz wzrost wskaźnika: „liczba zrealizowanych inicjatyw mających na celu poprawę ochrony przyrody i środowiska w województwie warmińsko-mazurskim - co najmniej 5 inicjatyw, Brak zwiększenia kwoty spowoduje praktycznie wygaśnięcie innych inicjatyw poza wspierającymi pszczelarstwo i bioróżnorodność.</p>	<p>Uwagi nie uwzględniono. Kwoty dotacji będą planowane w ramach budżetu Województwa odrębnie dla każdego celu, odpowiednio zwiększone w zależności od możliwości.</p>
<p>Str. 16 Wskaźniki do PRIORYTETU IX: Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych</p> <p>Wskaźniki wyrażone są tak, jakby dotyczyły 1 organizacji, a nie wszystkich w województwie – zmiana na liczbę mnogą („organizacji”)</p> <p>Chodzi prawdopodobnie o wszystkie organizacje.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Str. 16 PRIORYTET IX: Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych</p> <p>Dokument tego nie zawiera, ale w związku z bardzo dużymi potrzebami</p>	<p>Uwaga będzie rozpatrywana przy planowaniu szczegółowego budżetu</p>

<p>oraz wzrostem cen, wnioskujemy o wzrost kwoty na Priorytet IX. Ogromne potrzeby sektora oraz wzrosty cen, w szczególności paliwa, usług, ale też minimalnego wynagrodzenia</p>	<p>Województwa na rok 2024.</p>
<p>Str. 17 PRIORYTET XI: Polityka społeczna, Działanie 1. Numeracja powinna być od 1), jest od 3) Omyłka pisarska</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Str. 17 PRIORYTET XI: Polityka społeczna, wskaźniki 1) objęcie nie mniej niż 2 tys. osób działaniami organizacji pozarządowych, które w 2024 r. otrzymają dotacje... Omyłka pisarska, jest – „otrzymały”.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Str. 33: 8. Udostępnianie lokali. Proponujemy usunąć zapis o zagrożeniu epidemicznym, które obecnie nie występuje. Zakończył się stan zagrożenia epidemicznego. Jeżeli z innych przyczyn ma nie być udostępniania lokali, proponujemy punkt usunąć</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku</p>	
<p>Włączenie się Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w promowanie idei powiatowych rad seniorów.</p>	<p>Uwagę uwzględniono.</p>
<p>Fundacja Instytut Badań i Ekonomii Społecznej</p>	
<p>Str. 10: Priorytet 1, dodać pkt 7: Zapewnienie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym dzieciom i młodzieży z terenu województwa przez dostęp do konsultacji indywidualnych z terapeutą. Zapewnienie zdrowia psychicznego dzieciom i młodzieży po okresie covidowym powinni być priorytetem, aby w przyszłości mieć zdrowe psychicznie społeczeństwo.</p>	<p>Departament Zdrowia w porozumieniu z grupą roboczą powołaną do opracowania, monitoringu i ewaluacji zadań priorytetowych programów współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi uprzejmie informuję, iż: ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. wskazuje działania z zakresu zdrowia publicznego w oparciu o Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, w którym określono realizatorów poszczególnych zadań w tym JST. Zadania wskazane do realizacji przez JST uznane zostały za</p>

Str. 19: Priorytet 9, pkt 2

dodanie do Priorytetu XI: Polityka Społeczna kolejnych punktów:

d) dofinansowanie programów profilaktycznych i szkoleń dla RODZICÓW dzieci i młodzieży realizowanych w szkołach oraz lokalnie, obejmujących tematykę przemocy rówieśniczej w szkołach i środowiskach lokalnych.

Przemoc rówieśnicza w szkołach bierze się z braku wychowania dzieci w domu. Rodzice nie wychowują swoich dzieci tylko hodują je w swoich domach nie rozmawiając z nimi o tym, co jest dobre a co złe. Jak dzieci powinny się zachowywać, a jak nie. To są elementarne zasady wychowania, o których pokolenie urodzonych w latach 80 i 90 ubiegłego wieku często zapomina goniąc za finansami, lub nadmiernie korzystając z technologii (smartfony, laptopy, TV).

e) dofinansowanie programów profilaktycznych i szkoleń dla RODZICÓW dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym realizowanych w placówkach oraz lokalnie, obejmujących tematykę braku technologii w życiu dzieci 1-3.

Smartfony, ekrany i inna technologia pojawia się w życiu najmłodszych dzieci bardzo wcześnie. Głównym powodem jest spokój jaki rodzice sobie zapewniają sadzając dziecko przed ekranem lub podając telefon do posiłku. To pójście „na łatwiznę” powoduje bardzo poważne problemy zdrowotne, psychofizyczne i psychosomatyczne w późniejszym życiu tych dzieci.

priorytetowe i w bieżącym roku nie ma możliwości dopisania kolejnego zadania do Priorytetu I: Edukacja, profilaktyka i promocja zdrowia, gdyż proponowane zadanie nie jest zawarte w Narodowym Programie Zdrowia.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej uwzględni propozycję dotyczącą ppkt.d) dokonując zamiany jak poniżej w ppkt.c):

PRIORYTET XI: Polityka społeczna

Działanie 2: Dofinansowywanie zadań publicznych, zleczanych do realizacji m.in. organizacjom pozarządowym, z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania przemocy domowej tj.:

2) z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

c) dofinansowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz szkoleń dla rodziców realizowanych w szkołach oraz lokalnie, obejmujących tematykę przemocy rówieśniczej w szkołach i środowiskach lokalnych.

Odnosnie proponowanego ppkt.e) - zdaniem ROPS to działanie wpisuje się w już zaplanowane działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.

*Sporządziła: Joanna Glezman
Olsztyn, 28.08.2023 r.*